

Seyðahald,
landbúnaður og
landbúnaðarpolitikkur í
Íslandi

Jóhannes Sveinbjörnsson
Seyðabóndi, granskari og
lærari

Islændinge er en landbrugs- og fiskerination

Mælkeproduktionen udgjorde gennem århundrederne mere end halvdelen af islændingenes ernæring: køer og/eller får, alt efter hvad der passede til forholdene

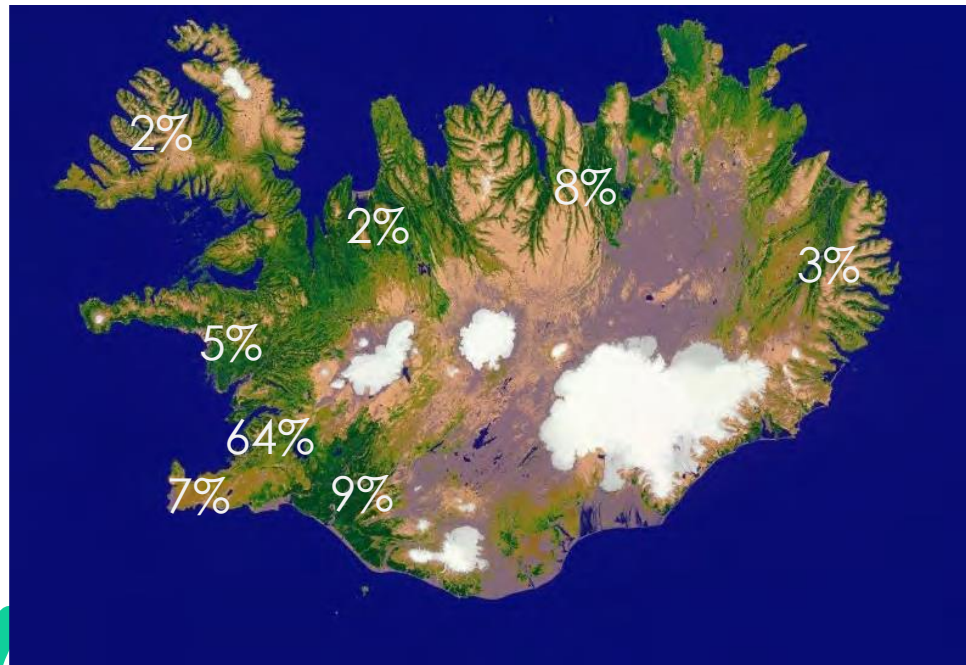
Tørret fisk var en vigtig fødevare, bønder købte den i bytte for **uld** og/eller **smør**

Disse tre produkter var islændinges vigtigste kommercielle produkter, også i udenrigshandelen

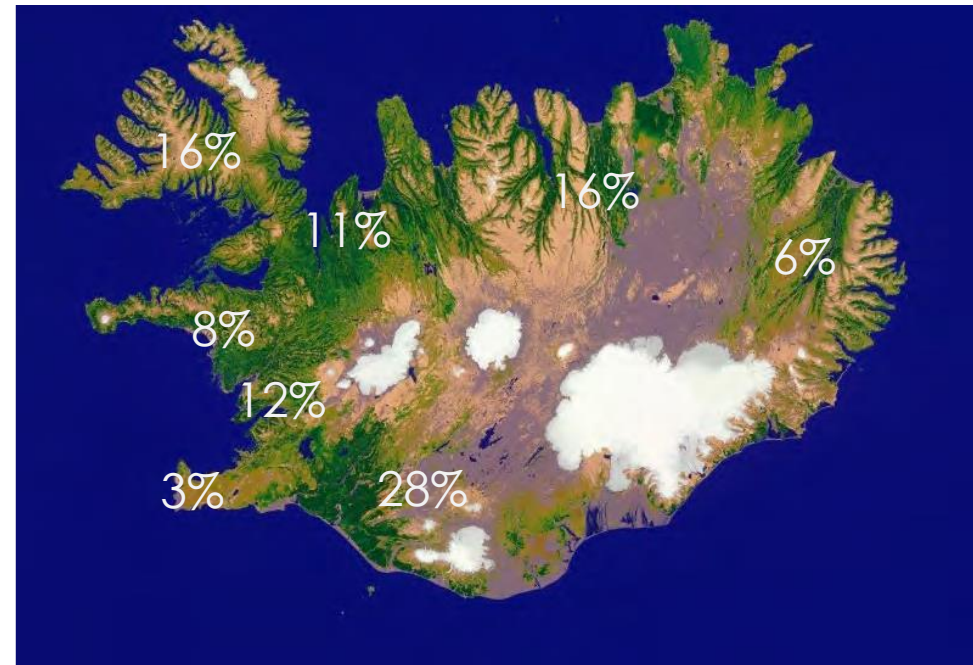
Motorkraften tog fart i første halvdel af det tyvende århundrede, senere i landbruget end i fiskeriet

- Folk flyttede fra landområder til byområder, som oftest blev dannet i forbindelse med fiskeri, og **det var nødvendigt at sikre mad nok til en overkommelig pris for byboerne** - Landbrugsstøttesystemet blev skabt gradvist

Nu (2024) er befolkningen omkring 400 tusinde og fordelingen rundt om i landet er sådan:

Men fordelingen af landbruget er sådan:

Oprindelige mål med støttesystemet:

1. Tilskud på produktpriser til forbrugere;
 2. Landmændenes indkomster er sammenlignelige med andre arbejderklassers
- Lovgivning kring prisgrundlag og tilskud blev etableret i 1943
 - Overproduktion (især av lammekød) og eksportkompensation 1960-1985
 - Kvota på mjölk- og lammekødproduktion 1985
 - Der er stadig en kvote i mælkeproduktionen, men ikke i fårehold – ændringer omkring århundredeskiftet

Gradvist blev målene med støttesystemet mere komplekse

- Regionalpolitik
- Produktkvalitet
- Miljø
- Dyrevelfærd
- Produktivitet
- Marked (udbud = efterspørgsel)
- Rekruttering
- Fødevarerforsyningsikkerhed / selvforsyning

Disse mål er i større eller mindre grad indbygget i de juridiske rammer omkring landbruget

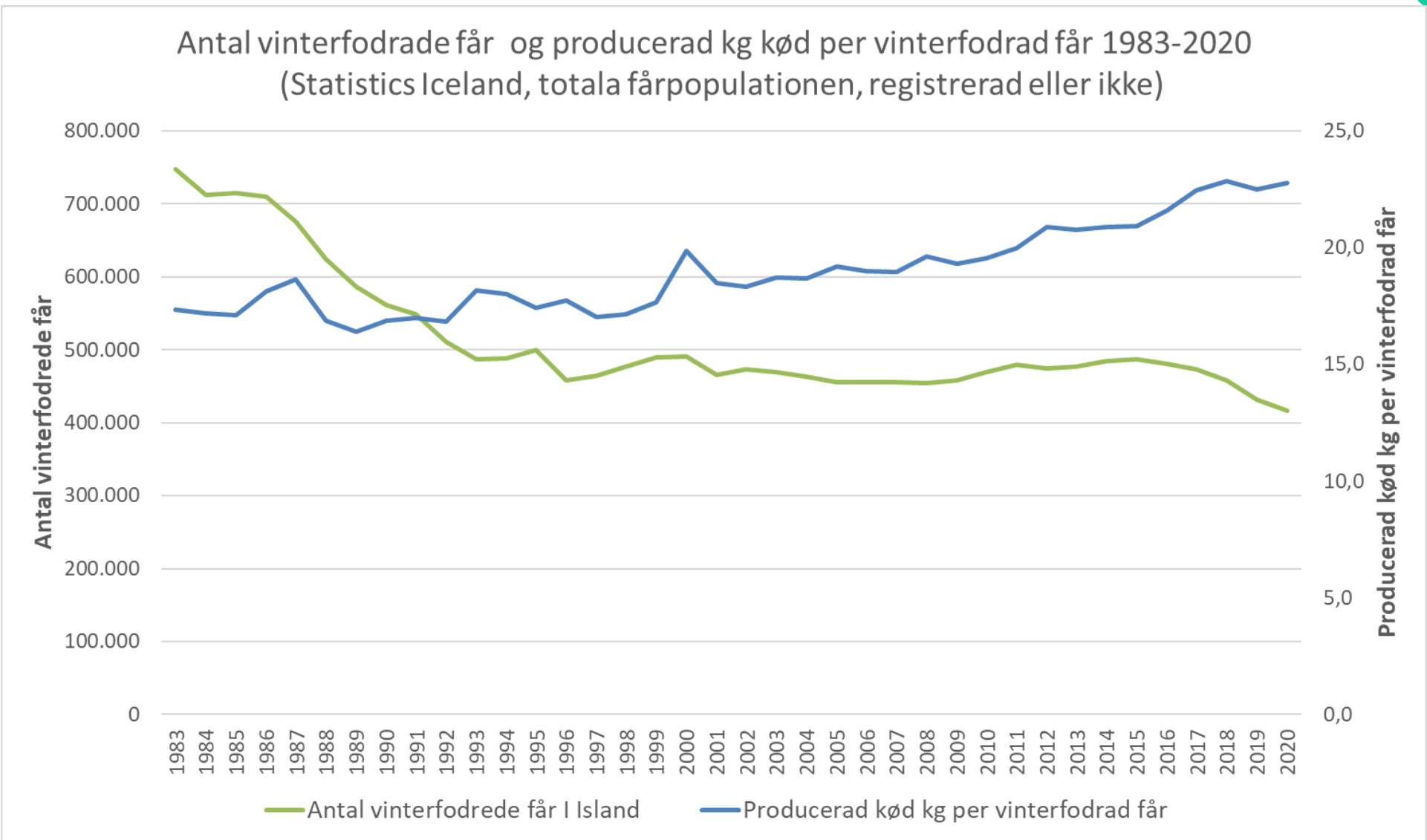
Landbrugsproduktion 2021 (og selvforsyningsgrad)

- Havebrugsprodukter: 13.300 tons (43 %)
 - Geotermiske drivhuse og udendørs dyrkning
 - Mælk: 152.400 tons (>98%)
 - Egg: 5.000 tons (96%)
 - Kød: 30.940 tons (80% ekskl. lam)
 - Levende heste til eksport
 - 2,1 millioner kubikmeter grovfoder
 - Korn: 9.400 tons
-
- Landbrugs indkomst 2021: 71,9 milliarder ISK/ 3,5 ma DKK/490 millioner euro
 - 2.400 gårde, der er aktive i landbruget

Offentligt registreringssystem for får i Island

- Stærk tradition, organiseret siden 1940, startede langsomt, men blev almindelig omkring 1980, og næsten fuldstændig deltagelse (> 95%) siden århundredeskiftet
- Stambog
- Hvert lam nummereres inden for få dage efter fødslen
- Antal, køn, farve, mor/plejemor er registreret
- Lam i efteråret:
 - Obligatorisk: hvert lams skæbne, slagtedata, voksenID
 - Frivilligt: Levende vægt, ultralydsscanningsresultater, andre målinger på levende dyr
- Hunfåren (vinterfodrade):
 - Obligatorisk: sygdom og død, registrering af lam
 - Frivilligt: levende vægte mv.

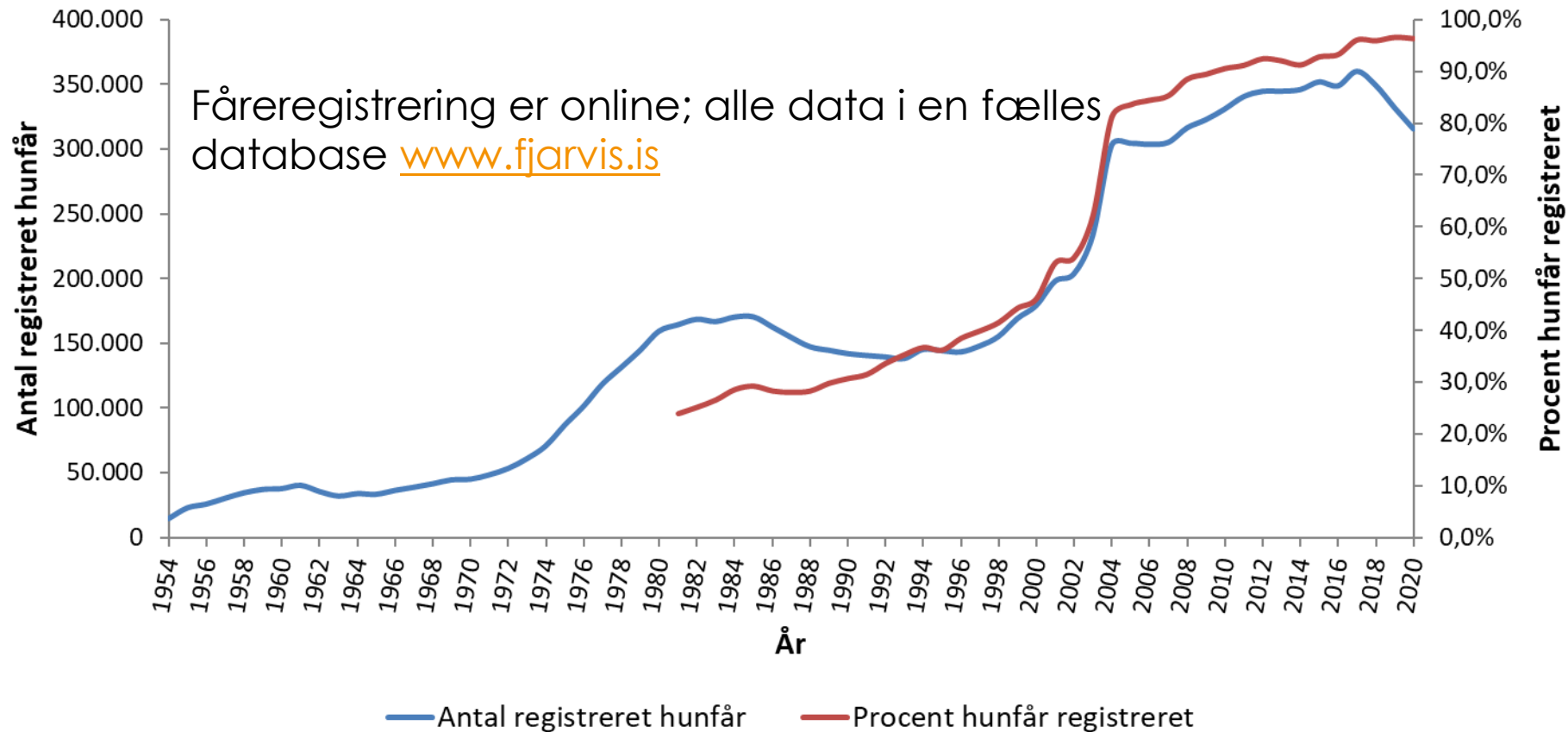

NB: Genomsnittlig årlig ökning i produktivitet 0,26 kg 2002 -2020 men 0,06 kg 1983-2002

Hvad skete der? (efter århundredeskiftet)???

Antal registreret hunfår (> 1 år) som deltar i det offentlige registrerings-systemet for får og procent registreret av total hunfår (> 1 år) i Island

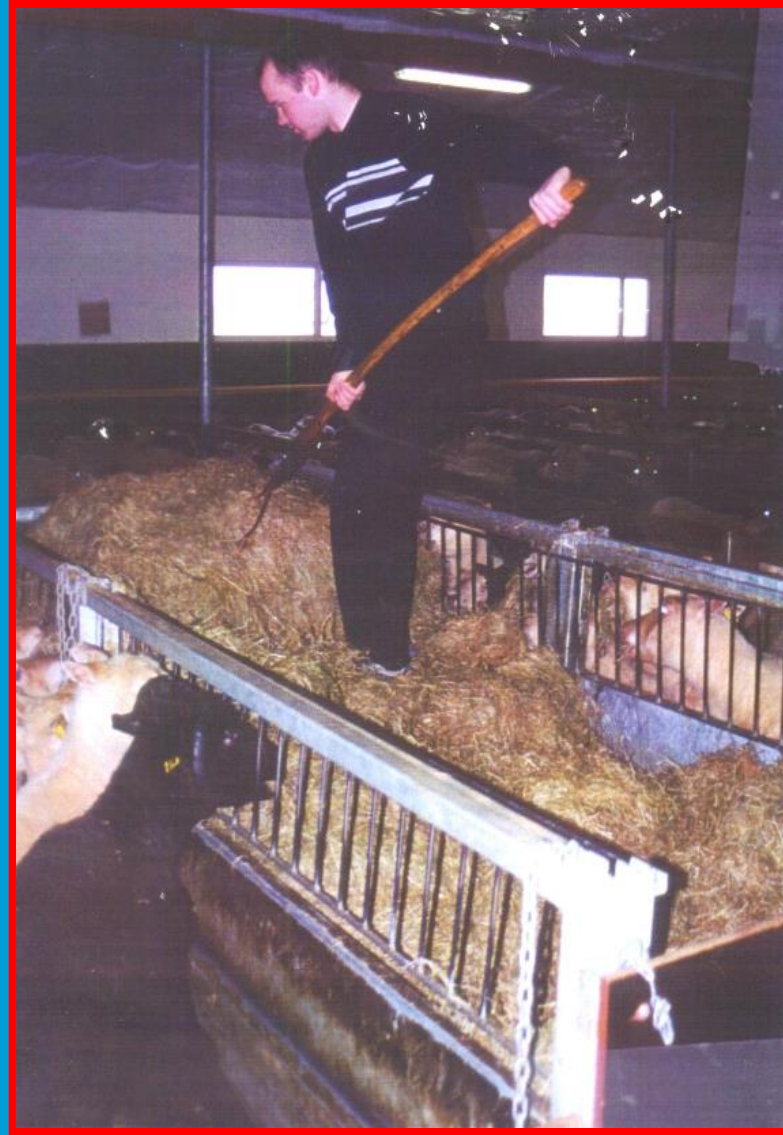
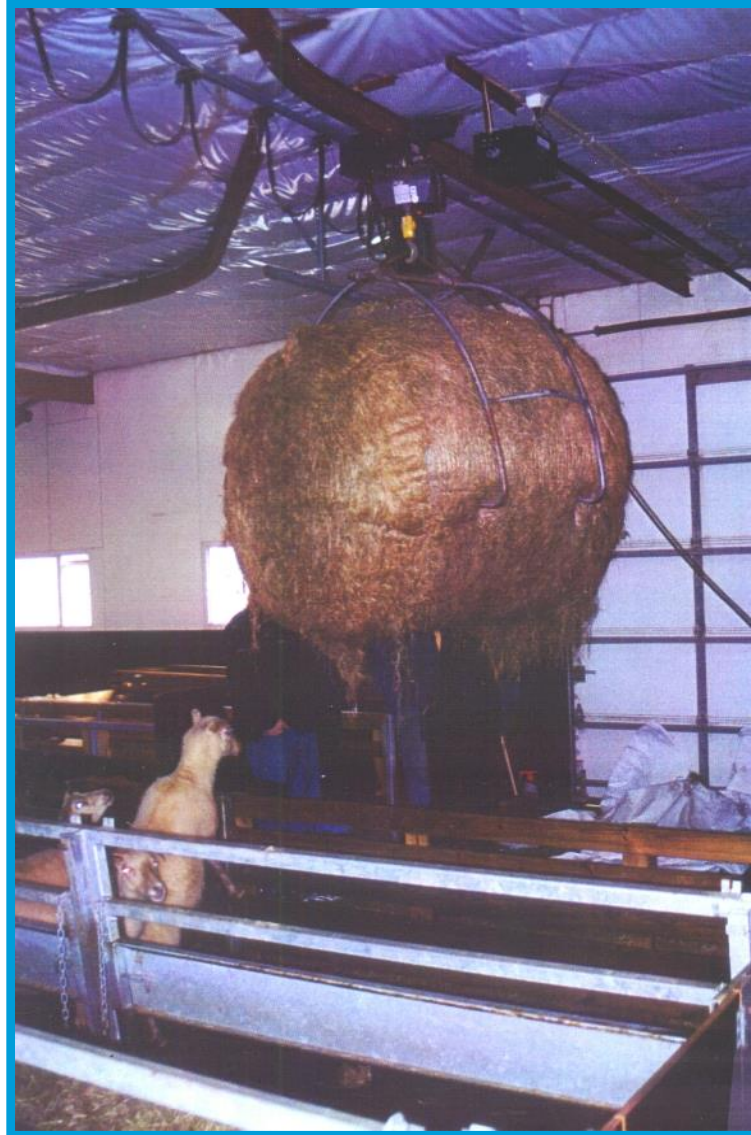
I 2003 blev støttesystemet ændret således at en tredjedel af støtten var knyttet til mængden af produceret kød med visse betingelser vedrørende registrering og græsningsbæredygtighed

- Selv om variable omkostnader har steget per vinterfodred får, har det været stabilt per kg producerad kød – fordi production per får har steget
- Det kan vi delvis takke øget fart i produktivitetssøgning på grund af øget deltagelse i registreringen

	1998- 2019	2017-19
Variable omkostninger ISK per vinterfodred får	9.379	11.748
Producerad kød per vinterfodred får	21,5	24,8
Variable omkostninger ISK per kg producerad kød	479	474

NB: fixerad prisniveau, retted for inflation

- Nu er "selvfodring" blevet meget populær
- Baseret på positive eksperimentelle resultater

Vi har ikke så mange data vedrørende arbejdskraft men vi kan påstå at arbejdet har blivit mindre og nemmere end det var

.....

hvilket gør det lettere at arbejde deltid uden for gården eller på andet landbrug

.....

hvilket er nødvendigt, fordi priserne på vores produkter har været alt for lave

